

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА КРИЗОВОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Ілля ХАДЖИНОВ

Рекомендовано радою з якості вищої освіти

Протокол № 12 від 25.06.2025 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

ступінь освіти

магістр

галузь знань

С Соціальні науки,
журналістика, інформація та
міжнародні відносини

спеціальність

С4 Психологія

освітньо-професійна програма

Реадаптаційна психологія

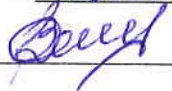
Вінниця 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ НАСКРІЗНОЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

РЕКОМЕНДОВАНО

Вченою радою навчально-наукового
інституту психології

Протокол від 06.06 2025 № 10

Голова Вікторія ОВЕРЧУК

ІНІЦІЙОВАНО:

Кафедрою кризової та клінічної психології
протокол № 14 від «06» червня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри

 Оксана СОЛОВЕЙ-ЛАГОДА

СХВАЛЕНО:

Гарант освітньої програми Катерина ВАСЮК

Експерт з якості Вікторія ОВЕРЧУК

ПОГОДЖЕНО:

Навчально-практичний центр кар'єри

та професійного зростання

 Інна Зарішчак
24.06.2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. КОМПЛЕКСНА МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ВСІХ ВИДІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	6
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ	7
3. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	10
4. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СПИСКУ РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	16

Вступ

Практична підготовка є невід'ємною складовою процесу підготовка магістрів освітньої програми Клінічна психологія. Наскрізна програма практичної підготовки для здобувачів освіти СО «Магістр» розроблена відповідно до «Положення про практичну підготовку, стажування та працевлаштування здобувачів Донецького національного університету імені Василя Стуса», «Правил внутрішнього розпорядку Донецького національного університету імені Василя Стуса», «Положення про організацію освітнього процесу в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Положення про академічну мобільність студентів у ДонНУ імені Василя Стуса», «Методичних рекомендацій щодо навчально-методичного та документального супроводу практичної підготовки здобувачів вищої освіти Донецького національного університету імені Василя Стуса».

Практична підготовка передбачає практичне застосування теоретичних та практичних компонентів професійної психологічної освіти в межах практичної психології з урахуванням особливостей психологічної реабілітації різних груп клієнтів в надзвичайних та кризових ситуаціях.

Здобувачі вищої освіти спеціальності «Реадаптаційна психологія», спираючись на базові знання, уміння та навички, отримані у закладі вищої освіти, повинні оволодіти майбутньою професією, виконуючи функції психолога безпосередньо у різних наукових, освітніх та лікувальних установах: навчальних закладах, позанавчальних установах різного напрямку, консультативних і реабілітаційних центрах, соціально-психологічних службах, центрах працевлаштування та інших закладах.

Практична підготовка проводиться на 2 курсі в 3 семестрі і триває 4 тижні, належить до циклу професійної та практичної підготовки, охоплює 6 кредитів.

1. Комплексна мета, завдання та взаємозв'язки всіх видів практичної підготовки

Метою виробничої практичної підготовки з психологічної реабілітації є набуття здобувачами професійних навичок та умінь на основі самостійного виконання конкретних завдань на робочому місці практичного психолога, закріплення та поглиблення теоретичних знань з психологічної реабілітації в надзвичайних ситуаціях, проведення експериментального дослідження для виконання магістерської роботи.

Завдання практичної підготовки: продемонструвати знання з обраної теми експериментального дослідження, підбирати адекватні методи дослідження; сформувати вміння аналізувати теоретичний та емпіричний матеріал та письмово викладати свої думки; користуватися математико- статистичними методами опрацювання отриманих даних; оформляти роботу: текст, таблиці, малюнки, список літератури, додатки. Практична підготовка дає можливість сформувати навички формулювання теоретичних та практичних завдань магістерської роботи та розв'язувати їх.

Здобувачі освітньої програми “Реадаптаційна психологія”, спираючись на базові знання, вміння та навички, отримані у закладі вищої освіти, повинні оволодіти майбутньою професією, виконуючи функції психолога безпосередньо у різних наукових, освітніх та реабілітаційних установах.

Практична підготовка забезпечує набуття **компетентностей**, які визначено в освітній програмі “Реадаптаційна психологія”.

ІК - Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою
- ЗК11. Здатність встановлювати, підтримувати ділові та міжособистісні комунікації у галузі психології та інших сферах життя.

Спеціальні компетентності (СК)

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК11. Здатність надавати оперативну психологічну допомогу та використовувати методи психологічного супроводу людини в кризових ситуаціях.

СК12. Здатність розробляти та застосовувати превентивні та корекційні програми збереження психологічного здоров'я людини.

Згідно з освітньою програмою «Реадаптаційна психологія» другого рівня вищої освіти практична підготовка забезпечує набуття наступних **програмних результатів навчання:**

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних і надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формувати теоретичні висновки.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР13. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР 15. Вміти надавати кваліфіковану психологічну допомогу особистості у кризовому стані для активізації ресурсів її життєстійкості.

2. Організація та керівництво практичною підготовкою

За два місяці до початку практичної підготовки відповідальні за її проведення керівники від кафедри подають до лабораторії з організації

практичного навчання затверджені деканом списки здобувачів, які потребують бази проходження практичної підготовки.

За два тижні до початку практичної підготовки мають бути сформовані та підписані накази про направлення на практичну підготовку здобувачів на основі договорів про співробітництво, договорів про проведення практичної підготовки або підтверджувального листа з бази практичної підготовки. За відсутності договору або підтверджувального листа здобувачі не можуть бути направлені на відповідну базу практичної підготовки.

Перед початком виробничої практичної підготовки на кафедрі кризової та клінічної психології проводиться настановна конференція, у якій беруть участь здобувачів та їх керівники від кафедри. Відповідальний за проведення практичної підготовки від кафедри кризової та клінічної психології знайомить здобувачів та керівників з наказом першого проректора, вимогами щодо проходження виробничої практичної підготовки, обов'язками здобувачів та керівників.

На настановчій конференції до відома здобувачів доводяться завдання виробничої практичної підготовки та її зміст, відбувається ознайомлення з базами практичної підготовки. Після цього відбувається інструктаж з техніки безпеки, протипожежної безпеки.

Виробнича практична підготовка - це пошукова робота здобувачів, яка передбачає аналіз та узагальнення емпіричного матеріалу для написання магістерської роботи та опанування методикою наукових досліджень.

Конкретний зміст і завдання виробничої практичної підготовки визначається, метою і завданнями магістерської роботи. База проходження практичної підготовки залежить від об'єкту і предмету дослідження.

Прикладні завдання виробничої практичної підготовки

узгоджуються з керівником магістерської роботи і залежать від програми дослідження і завдань експерименту. Після закінчення терміну виробничої практичної підготовки здобувачі освіти мають захистити звіт перед комісією про виконання завдань, які були поставлені на початку виробничої практичної підготовки. Загальна форма звітності здобувача - це подання звіту та заповненого щоденника практичної підготовки.

Звіт має містити відомості про повне виконання календарного графіку, індивідуального завдання, список використаної літератури та додатки. Оформлення тексту звіту, заголовків структурних елементів звіту, нумерації сторінок та структурних елементів, ілюстрацій, таблиць, формул та рівнянь, посилань на джерела інформації, умовних скорочень, написання числівників, оформлення додатків, списку використаної літератури здійснюється відповідно до «Методичних рекомендацій щодо написання та оформлення магістерських робіт» Донецького національного університету імені Василя Стуса. Рекомендується окрім звіту використовувати в якості звітної документації фотозвіт з практичної підготовки.

Для підведення підсумків практичної підготовки та кінцевої оцінки роботи здобувачів керівники практичної підготовки інформують комісію про фактичні терміни початку та завершення роботи, склад групи здобувачів, які пройшли практичну підготовку. До захисту звітів з виробничої практичної підготовки допускаються здобувачі, які повністю виконали завдання практичної підготовки та вчасно оформили звітну документацію.

Формою звітності здобувача вищої освіти за результатами проходження практичної підготовки є складання диференційного заліку за наявності відповідно оформленого звіту та щоденника, підписаного безпосереднім керівником від бази практичної підготовки, з відгуком і

оцінкою роботи здобувача вищої освіти. Здобувачі, які виконали всі завдання, оформили звіт, вчасно його подали, отримують позитивну оцінку. Після захисту кафедра подає інформацію щодо результатів проведення практичної підготовки до деканату інституту для формування звіту, що надається до Навчально-практичного центру кар'єри та професійного зростання не пізніше зазначених дат в наказі про направлення на практичну підготовку.

Результати практичної підготовки заслуховуються на Вченій раді факультету. Відзначаються позитивні досягнення й зауваження, пропозиції щодо подальшого вдосконалення практичної підготовки здобувачів.

3. Взаємозв'язок практичної підготовки з науково-дослідною роботою здобувачів вищої освіти

Виробнича практична підготовка є невід'ємною складовою процесу підготовки здобувачів й логічно пов'язана з дисциплінами робочого навчального плану. Взаємозв'язок практичної підготовки з науково-дослідною роботою здобувачів освіти відбувається за рахунок вивчення досвіду роботи практичного психолога шляхом відвідування корекційних занять, бесід, тренінгів, групових консультацій тощо. Поглиблене знайомство з методичною роботою практичних психологів (діяльність кабінету практичного психолога, вивчення та впровадження перспективного психологічного досвіду та ін.). Розробка заходів психологічної реабілітації різних категорій клієнтів. Підготовка дидактичного, стимульного матеріалу й використання його на занятті, використання комп'ютерних навчальних технологій, фотографій, малюнків тощо.

Планування емпіричного дослідження відбувається з урахуванням науково-дослідної теми кафедри, теми магістерської роботи здобувача освіти. В рамках практичної підготовки необхідно розробити етапи

дослідження, обґрунтувати методи дослідження та сформулювати вибірку. За допомогою практичного психолога провести дослідження та обробити результати емпіричного дослідження. Самостійно зробити кількісний та якісний аналіз отриманих емпіричних даних та представити у загальному вигляді у звіті з практичної підготовки. Крім того, обґрунтувати та використати методи математичної статистики.

Отримані під час практичної підготовки знання, досвід з науково-дослідної роботи можуть бути використані здобувачами при підготовці доповідей на наукові студентські конференції, виступів на науково-практичних семінарах, написанні курсових і магістерської роботи тощо.

Усі завдання з науково-дослідної роботи (проведення наукового дослідження, запропонованого науковим керівником, участь у науково-методичних семінарах, методичних об'єднаннях, конференціях, написання та підготовка до друку наукової статті або тез на наукову конференцію) є індивідуальними для здобувача.

4. Порядок підведення підсумків практичної підготовки

Після завершення практичної підготовки здобувачі вищої освіти здають керівнику від кафедри всі звітні документи (щоденник, звіт, презентацію) для попередньої їх оцінки. Підведення підсумків практичної підготовки відбувається відповідно до діючого в університеті «Положення про практичну підготовку, стажування та працевлаштування здобувачів вищої освіти Донецького національного університету імені Василя Стуса».

Протягом 10 днів здобувачі повинні захистити звіти перед комісією, призначеною завідувачем кафедри. Для підведення підсумків виробничої практичної підготовки та кінцевої оцінки роботи керівники практичної підготовки інформують комісію про фактичні терміни початку та завершення роботи, склад студентських груп, які пройшли практичну підготовку, інші питання організації та проведення практичної підготовки.

До захисту практичної підготовки допускаються здобувачі, які повністю виконали завдання програми та вчасно оформили звітну документацію.

Формою звітності здобувача вищої освіти за результатами проходження практичної підготовки є складання диференційного заліку за наявності відповідно оформленого звіту й щоденника з відгуком і оцінкою роботи здобувача вищої освіти під час виконання програми практичної підготовки, підписаного безпосереднім керівником від бази практичної підготовки.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх завдань програми практичної підготовки та індивідуального завдання.

Структура звіту має містити наступні компоненти:

- титул;
- зміст;
- вступ (із чітко окресленими метою і завданнями практичної підготовки);
- основну частину (де описується база практичної підготовки, зміст практичної діяльності здобувача й здійснюється самоаналіз її результативності);
- висновки;
- список літератури;
- додатки (матеріали, що є найбільш показовими щодо результатів самостійної практичної діяльності студента;).

Оформлення тексту звіту, заголовків структурних елементів звіту, нумерації сторінок та структурних елементів, ілюстрацій, таблиць, посилань на джерела інформації, умовних скорочень, написання числівників, оформлення додатків, списку використаної літератури здійснюється відповідно до «Методичних рекомендацій щодо написання

та оформлення магістерських робіт» Донецького національного університету імені Василя Стуса.

У щоденнику здобувача вищої освіти фіксуються:

- календарний графік проходження практичної підготовки;
- інформація про виконання програми практичної підготовки з підписом керівника установи;
- відгуки та висновки керівників практичної підготовки;
- інформація про результати захисту;
- оцінки та підписи керівників від бази практичної підготовки й ЗВО.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували базу практичної підготовки, виконали всі індивідуальні завдання, якісно оформили звіт, вчасно його подали, а також отримали схвальну характеристику з бази практичної підготовки, отримують позитивну оцінку.

Оцінка розраховується зі 100 балів, з них 80 балів складає поточний контроль та підсумковий контроль (захист звіту) – 20 балів.

Здобувач вищої освіти отримує 80 балів протягом проходження виробничої практичної підготовки за виконані види робіт:

1. Теоретична підготовка (знання методів дослідження клієнтів, знання нормативних та етичних регламентів професійної діяльності, вміння якісно і точно обробляти отримані дані та коректно їх інтерпретувати; знання методів і прийомів ефективної і конструктивної комунікації) – 15 балів.

2. Володіння практичними вміннями і навичками (вміння складати програму емпіричного дослідження, вміння оперативно реагувати на необхідність внесення правок у процесі діагностичної та корекційної роботи; вміння дотримуватися етичних стандартів і правил практичної діяльності; вміння налагоджувати ефективну комунікацію з персоналом і клієнтами бази практики) – 20 балів.

3. Особистісні характеристики (дисциплінованість під час проходження практики; ініціативність; самостійність; професійна спрямованість; інноваційність тощо) – 10 балів.

4. Оцінювання процесу проходження практики: (кількість та якість проведених заходів; кількість та якість отриманих результатів; оцінка з боку представників бази практики) – 25 балів.

5. Оцінювання звітної документації (вчасність оформлення та подання на оцінку керівнику; відповідність вимогам по повноті та обсягу; теоретичний-практичний рівень та обґрунтованість висновків) – 10 балів

Захист практики: (свобода володіння матеріалом; професійний тезаурус; вміння вичерпно відповідати на питання; здатність відстоювати свої погляди і оцінки) – 20 балів.

Загальна кількість балів за виробничу практичну підготовку виставляється за сумою балів, отриманих за якість виконаного завдання, дотримання вимог до оформлення матеріалів, дотримання термінів роботи. За результатами практичної підготовки здобувач може одержати оцінку за 100-бальною системою:

90-100 балів – при повному виконанні всіх завдань, передбачених програмою практичної підготовки, за зразкової якості виконання всіх видів роботи, бездоганне дотримання вимог до оформлення матеріалів, чітке дотримання термінів роботи, наявність презентації та фотозвіту.

82-89 балів – при повному обсязі виконання завдань, з окремими незначними недоліками в якості виконання роботи або оформленні матеріалів, за умови дотримання термінів роботи, наявність презентації та фотозвіту.

75-81 бал – при якісному виконанні не менше 75% обов'язкових завдань, з окремими недоліками в якості виконання інших завдань або в оформленні матеріалів; за умови дотримання термінів роботи, наявність презентації та фотозвіту.

67-74 – при якісному виконанні не менше 70 % обов'язкових завдань; з окремими недоліками в якості виконання інших завдань або в оформленні матеріалів; при недотриманні визначених термінів роботи, наявність презентації та фотозвіту.

60- 66 – при якісному виконанні не менше 60 % обов'язкових завдань, з недоліками в якості виконання інших завдань або в оформленні матеріалів; при недотриманні визначених термінів роботи, наявність презентації та відсутність фотозвіту.

0-59 балів - при неявці на практичну підготовку, при невиконанні завдань програми більше ніж 50%, відсутність презентації та фотозвіту.

Сума балів переводиться згідно з таблицею 1.

Таблиця 1 - Оцінка за шкалою ECTS та за національною шкалою

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в університеті	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (добре)
C	75-81	4 (добре)
D	67-74	3 (задовільно)
E	60-66	3 (задовільно)
FX	0-59	2 (незадовільно)

Після захисту підсумки практичної підготовки розглядаються на засіданні кафедри кризової та клінічної психології, де керівники звітують про результати практичної підготовки. Кафедра подає інформацію щодо результатів проведення практичної підготовки до деканату інституту для формування звіту, що надається до Навчально-практичного центру кар'єри та професійного зростання не пізніше зазначених дат в наказі про направлення на практичну підготовку.

5. Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Вихрущ В.О. Методологія і методика наукового дослідження. Львів: Львівська політехніка. 2018. 328 с.
2. Данильян О.Г.. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право. 2019. 368с.
3. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: навчальний посібник. Київ: ІПК ДСЗУ, 2019. 136 с.
4. Корольчук М., Осьодло В. Методологічні та теоретичні проблеми психології. Ніка-Центр. 2013. 336 с.
5. Психологія наукової діяльності : монографія / за ред. Н. Ю. Волянюк [та ін.] ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського". Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського : Центр ДЗК, 2020. 351 с.

Додаткова література

1. Адамова І.З., Багрій К.Л. Особливості організації самостійної роботи студентів у процесі виявлення їх творчого потенціалу. Проблеми освіти та методика викладання у вищій школі. 2015. Вип. II (58). С. 237—244.
2. Воевутко Н. Ю. Написання наукової статті: методичні вказівки для студентів. Маріуполь: МДУ, 2015. 40 с.
3. Лісова С.В. Проблема забезпечення якості вищої освіти з позицій системного підходу. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир :Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015.С. 160-172.
4. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: монографія / За ред. В.А.Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 204 с.
5. Професійна практика здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП "Практична психологія": навч.-метод. посіб. / уклад.: Душкевич М. М., Лісова О. С., Радчук В. М. ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія

Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2021. 468с.

6. Сисоева С.О., Кристопчук Т.С. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.

7. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 №1556-VII (Редакція станом на 01.01.2018). Відомості Верховної Ради. 2014. № 37-38
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

8. Про освіту. Закон України від 5.09.2017 №2145-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017.N38-39.